

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประชากรของประเทศชาติให้มีความรู้ ความสามารถ ที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุขนั้นจะต้องมีการวางพื้นฐานทางการศึกษาให้มีความเป็นเอกภาพ ครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นผู้มีบทบาทในการจัดประสบการณ์ให้เยาวชนของชาติมีคุณลักษณะเป็นพลเมืองดี การส่งเสริมให้มีความรู้ ความสามารถและการพัฒนาความรู้ของครู ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้สูงขึ้น ประกอบกับ ในภาวะของโลกปัจจุบัน ซึ่งมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงความเจริญทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา นั้น ซึ่ง การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะนำพาประเทศชาติเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว และเป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาล ซึ่งตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 81 กำหนดให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งถือว่าครูเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาและประชาชนในชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 7 มาตรา 52 วรรคแรก ยังกำหนดไว้ว่า ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมในการพัฒนาครูประจำการอย่างต่อเนื่อง และกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 48)

เยาวชนเป็นอนาคตของชาติ คุณภาพของเยาวชนเป็นตัวบ่งชี้ อนาคตของชาติได้ทางหนึ่ง เยาวชนไทยในวันนี้เป็นอย่างไร มีคุณภาพหรือมีคุณสมบัติที่มีแนวโน้มไปในทิศทางที่พอจะพยากรณ์ได้หรือไม่ว่าจะสามารถเชื่อมต่อภาระกิจการฟื้นฟูประเทศ ฝ่าวิกฤตการณ์ของยุคโลกาภิวัตน์ไปสู่ความสันติสุข ความยั่งยืนวัฒนาถาวรของประชากรทั่วหน้าบนพื้นฐานของความเป็นไทยในอนาคตได้

ทุกวันนี้ในทุกภาคส่วนของสังคมไทย โดยเฉพาะภาคส่วนของภาครัฐ ได้พยายามดำเนินการปฏิรูปการศึกษา และปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมุ่งหวังที่จะให้เด็กไทยมีคุณภาพ และมีคุณสมบัติในการสืบสานภารกิจการฟื้นฟู และพัฒนาประเทศดังกล่าวได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 1) ประกอบกับการกำหนดมาตรฐานความรู้ และประสบการณ์

วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดให้ครูต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มอบหมายให้สถาบันผลิตครู จัดการศึกษาเป็นพิเศษ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีโอกาสได้รับการพัฒนาตามความจำเป็น โดยมอบหมายให้สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ (สำนักงานสภาสถาบัน ราชภัฏ. 2546 : 1)

จากการสำรวจข้อมูลจำนวนครูประจำการทั่วประเทศ พบว่ามีครูประจำการที่จะต้องเร่งพัฒนาให้ขึ้นไปตามเกณฑ์ ประกอบด้วย ครูประจำการที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา จำนวน 34,546 คน ครูประจำการที่มีวุฒิปริญญาตรีที่ไม่ใช่วุฒิทางการศึกษา จำนวน 13,000 คน รวมทั้งสิ้น 47,546 คน (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2546 : 39) สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา เป็นโครงการ 4 ปี (พ.ศ.2546 – 2549) โดยในปีงบประมาณ 2546 เริ่มเปิดรับครูประจำการที่มีวุฒินอนปริญญา หรือเทียบเท่าให้เข้าศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) สาขาวิชาการศึกษา เข้าศึกษาในหลักสูตร ทั้งนี้การพัฒนาครูประจำการจะเป็นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2543 ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) สาขาวิชาการศึกษา 7 โปรแกรมวิชา ประกอบด้วย โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย การประถมศึกษา ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ทั่วไป อุตสาหกรรมศิลป์ และธุรกิจศึกษา (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2546 : 43)

ในการพัฒนาประสิทธิภาพครู เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตรและวิธีการพัฒนาให้เป็นการยึดภาระงานของครูเป็นหลัก ใช้หน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด และสถานศึกษาเป็นฐานการพัฒนาและเป็นการพัฒนาควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ . 2546 : 13) ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาครูตามที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการเป็นไปตามแนวนโยบายดังกล่าว สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ จึงได้กำหนดแนวทางการบริหารโครงการฯ ไว้อย่างชัดเจน อาทิ ในการบริหารจัดการโครงการ กำหนดให้มีคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการระดับกระทรวง คณะอนุกรรมการดำเนินงานในระดับสถาบันราชภัฏ มีหน่วยงานกลางและหน่วยปฏิบัติการในระดับพื้นที่ กำหนดวิธีการรับนักศึกษาโดยให้หน่วยงานต้นสังกัด ดำเนินการคัดเลือกผู้สมัครโดยพิจารณาข้อมูลการปฏิบัติงาน และหลักฐานที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งเป็นดุลยพินิจชี้ขาดของหน่วยงานต้นสังกัด ใช้หลักสูตรและการประเมินผลการศึกษาเดียวกับหลักสูตรและข้อบังคับว่าด้วยการประเมินผลการศึกษาที่ใช้ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันราชภัฏ ภาคปกติ และ/หรือภาคพิเศษในโครงการอื่น ๆ ส่วนหลักการในการจัดการเรียนการสอนนั้น เน้นให้มีการใช้สถานศึกษาของผู้เข้าศึกษาเป็นฐานของการเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติงาน จัด

ให้ สถานศึกษาของผู้เข้าศึกษาได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการพัฒนาครู จัดให้มีการเสริมความรู้ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และไม่ให้เสียเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติในสถานศึกษา จัดให้มี อาจารย์ผู้ฝึก (Mentor) และอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และจัดให้มีการ เทียบโอนประสบการณ์ทางด้านความรู้และด้านการปฏิบัติงานของผู้เข้าศึกษา ทดแทนการ ลงทะเบียนเรียน รายวิชาที่เกี่ยวข้องนั้น ๆ ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เน้นให้เป็นการ จัดการเรียนการสอนเป็นชุดวิชาแบบบูรณาการสาระการเรียนรู้ในรายวิชาใด รายวิชาหนึ่งหรือหลาย รายวิชาที่สัมพันธ์กัน จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงในสถานศึกษาของตนเองภายใต้การ นิเทศของอาจารย์ ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา จัดสื่อเสริมความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันในสถาบันราชภัฏ จัดให้มีสื่อเสริมการเรียนการสอน เช่น วัสดุทัศน CD-ROM โพรทัศน์ ฯลฯ และจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาเนื้อหาหรือวิชาเอก ให้ได้รับความรู้ และประสบการณ์ อย่างกว้างขวาง และสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 (สำนักงานสภาสถาบัน ราชภัฏ. 2546 :39-55 และสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2546 :1 – 19)

ในการกำหนดชุดวิชาตามโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ได้กำหนดแยก ตามหมวดวิชาต่าง ๆ โดยในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จัดเป็น 3 ชุดวิชา, หมวดวิชาชีพครู 4 ชุดวิชา หมวดวิชาเฉพาะด้าน โปรแกรมวิชาละ 6-7 ชุดวิชา และหมวดวิชาเลือกเสรี 1 ชุดวิชา (สำนักงาน สภาสถาบันราชภัฏ. 2546 : 22)

วัตถุประสงค์สำคัญของโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา นอกเหนือจากการจัดโอกาสให้ครูประจำการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ที่หลากหลายกับ บุคลากรเครือข่ายของโครงการฯ แล้ว ยังกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงเกิดขึ้นกับครูที่เข้าศึกษาใน โครงการฯ ไว้ทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ถูกต้องเหมาะสมกับวิชาชีพ โดย ให้มีสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการ เป็นครู มีความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอนมีความสามารถในการส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียน มีภาวะผู้นำ มีทักษะการบริหารจัดการและทักษะการสื่อสาร โดยใช้เทคโนโลยีและมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวิชาชีพ (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2546 : 2)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีพันธกิจที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การผลิตและพัฒนาครู โดยมีเขตบริการรับผิดชอบ 3 จังหวัด คือ นครสวรรค์ อุทัยธานีและชัยนาทและเปิดพัฒนาครูตาม โครงการดังกล่าว ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า การประเมิน และติดตามผลนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ตามโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับ วุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ได้ดำเนินการแล้วในปีการศึกษา 2546 มีประสิทธิภาพ และผู้เข้าศึกษาได้รับประโยชน์เพียงใด และเกิดประโยชน์ในการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาอย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการประเมินและติดตามผลนักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ตามโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ อย่างเป็นระบบ หรือด้วยกระบวนการวิจัยเชิงประเมินต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อประเมินและติดตามผลนักศึกษา โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ตามโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประเด็นหลักในการประเมินและติดตามผลนักศึกษา โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ตามโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ดังนี้

1. ด้านความรู้ ความเข้าใจพื้นฐาน เกี่ยวกับการเป็นครู
2. ด้านความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอน
3. ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ
4. ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและเพื่อนครู

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้เข้าศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการ โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 220 คน ผู้บังคับบัญชาของนักศึกษาในโครงการฯ 220 คน เพื่อนร่วมงาน 220 คน และนักเรียนที่นักศึกษาในโครงการทำ การสอนอยู่ 220 คน รวมทั้งสิ้น 880 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้ตามตารางเคร็ชชีและมอร์แกน ได้แก่ นักศึกษาตามโครงการ โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 140 คน ผู้บังคับบัญชาของนักศึกษาในโครงการ จำนวน 140 คน เพื่อนร่วมงานของนักศึกษาในโครงการ จำนวน 140 คน และนักเรียนที่นักศึกษาทำการสอนอยู่ จำนวน 140 คน โดยวิธีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเคร็ชชี และมอร์แกน และดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 560 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

ตัวแปรต้น

1. นักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการ
2. ผู้บังคับบัญชาของนักศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิ
ปริญญาตรีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
3. เพื่อนร่วมงานของนักศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิ
ปริญญาตรีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
4. นักเรียนที่นักศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรี
ทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ทำการสอนอยู่

ตัวแปรตาม

ผลที่นักศึกษาได้รับจากที่ได้ศึกษาตามโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิ
ปริญญาตรีทางการศึกษา โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

โครงการ หมายถึง โครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

การประเมินและติดตามผล หมายถึง การหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้รับจาก
การได้เข้าศึกษา เพื่อให้ประโยชน์ในการตัดสินใจคุณค่าและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ซึ่งในการวิจัยจะเป็นการหาข้อมูลเกี่ยวกับ ผลสัมฤทธิ์ปลายทางที่ครูประจำการ ผู้เข้าศึกษา
ตามโครงการ โปรแกรมวิชาการประถมศึกษาได้รับ

นักศึกษาในโครงการ หมายถึง ครูผู้เข้าศึกษาในโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิ
ปริญญาตรีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้เข้าศึกษา ตามโครงการพัฒนาครู
ประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา ปีการศึกษา 2546 เฉพาะ โปรแกรมวิชาการ
ประถมศึกษา

ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่นักศึกษา ใน
โครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครสวรรค์ ปีการศึกษา 2546 เฉพาะ โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา ตั้งกัได้อยู่

เพื่อนร่วมงาน หมายถึง ข้าราชการครูหรือบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานที่นักศึกษา
ในโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครสวรรค์ สังกัด

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่นักศึกษาในโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิ
ปริญญาตรีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2546 เฉพาะโปรแกรม
วิชาการประถมศึกษา ทำการสอน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบผลจากการเรียนของนักศึกษา ในโครงการพัฒนาครูประจำการ โปรแกรม
วิชาการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2546
2. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาโครงการพัฒนาครูประจำการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครสวรรค์
3. เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางพัฒนาโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับวุฒิ
ปริญญาตรีทางการศึกษาในโอกาสต่อไป